

Oxögat

nr 2
juni 2023

MEDLEMSBLAD • FÖRENINGEN VADSTENA-AKADEMIENS VÄNNER

FOTO: MARIA WAXEGÅRD

Jubel när Vadstenasolisterna radade upp sig på Konstmuseet i Norrköping. Fr v Christina Tobeck, Joakim Zetterqvist, Marcus Bäckerud, Sara Munters, Johanna Zetterqvist och Viktor Nordliden.

GÖMD MUSIKSKATT

Sällsam upplevelse

När Vadstenasolisterna uppmärksammade det östgötska muskarvet blev det stående ovationer. Tonsättarna kom från tre århundraden och hade alla verkat i Östergötland.

Tre av dem var dessutom födda i Östergötland – Johan Agrell, Adolf Fredrik Lindblad och Gustaf Bengtsson. Medan Bernhard Crusell och Joachim Nicolas Eggert kom från annat håll men verkade länge i landskapet.

Turnén med Vadstenasolisterna gick över Vadstena, Norrköping och Linköping i slutet på maj. Men premiären ägde rum i Stockholm på Stiftelsen Musikkulturens främjande. Där spelades stråkkvartetter men även konstellationen flöjt med stråkkvartett.

Rummen i museet var möblerade i gammal stil och i det största var små och stora instrument utplacerade bland publiken. En mycket sällsam upplevelse som förde tankarna tillbaka till den tid när denna musik framfördes i hemmiljö i både små som stora salonger.

Ciceron var Christina Tobeck som gav en historiskt bakgrund till kompositörerna och deras spännande liv. Hon är musikdirektör och har doktorerat i musikveten-

skap, och är även ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien och ledamot av Vadstena-Akademiens styrelse.

Solisterna består av Joakim Zetterqvist, violin, Marcus Bäckerud, violin, Sara Munters, viola, Victor Nordliden, cello, samt Johanna Zetterqvist, flöjt.

De gjorde sin debut i Vadstena 2014 och har länge verkat i Vadstena-Akademiens kammarmusikakademi. Men 2021 – se OXÖGAT nr 3 – började de utforska det östgötska muskarvet. Resultatet har blivit en musikskatt som i många stycken varit gömd och nu uppstått i all sin prakt.

Vadstenasolisterna är mycket tekniskt drivna med ett perfekt samspel. Extra imponerad blev jag över flöjtspelet tillsammans med stråkkvartetten. Extraordinärt samspel! Superskickligt spelat! De fick också stående ovationer.

RUNE GYLLANDER

Det östgötska landskapet – här fångat av Prins Eugen – rymmer en musikskatt som först nu blivit upptäckt av publiken. © Prins Eugens Waldemarsudde.

Den korgblommiga busken med gula blommor växer på östra Kuba.

Blomsterfesten på Slottet

Som liten upptäckte hon gula vitsippor på Omberg och som vuxen röda hibiskusar på Kuba. Nu har konstnären Karin Oldfelt Hjertonsson efter 40 år hittat hem till Östergyllen – med en lika betagande som utmanande blomsterfest på Vadstena slott.

Utställningen är öppen under hela sommaren endast för Vadstena-Akademiens besökare. Den invigdes när naturen blommar som mest mellan hägg och syren. Hedersledamoten i Vännerna Magnus Vahlquist hälsade välkommen. Murväggarna i galleriet domineras av stora målningar i akvarell och akryl – en mödosam och svår teknik som Karin Oldfelt Hjertonsson snabbt lärt sig att behärska.

– Blommorna existerar här i måleriet, de aktiverar alla sinnen. Vi känner doften och hör vindens sus. När konstnären släpper sina färger lösa på pappret framträder plötsligt likheten. I det fria flödet och detaljerna signalerar lupinerna mer "lupin" än bilden i någon flora. Lupinerna är vackra men inte bra för naturen. Här gör de ingen skada, konstaterade Olle Granath, tidigare chef för Moderna Museet och Nationalmuseum, som invigde blomsterrabatten.

– Blommorna kämpar för att överleva, påminner Karin Oldfelt Hjertonsson och understryker att utan växter fanns vi inte till. I fotosyntesen alstras det syre vi behöver. Därför är det så viktigt att färger och former lockar de rätta pollinatörerna.

Länge leve Stockholms stadshus!

Det är dags att sätta på sig bästa tegelstenskostymen! Stockholms underbart vackra Stadshus passar på att fylla 100 år i fagreste midsommartid.

Det är en sann sagodrom som ska firas. Föremålet för vår hyllning är ett ansenligt hus mitt i stan som varje dag speglar sig i Mälarens söta blanka vatten. Helt skamlöst och kokett! Jag sätter tre kronor på att det är en av världens märkvärdigaste byggnader.

Tvärs över Riddarfjärden. På andra sidan sjön så att säga. På första parkett högst upp på södra malmen hänger Rangströmshuset på kanten av Mariaberget inbäddad i en prunkande trädgård. Där bodde Strindbergstonsättaren Ture Rangström i början av förra seklet med sin familj. Farfar Ture påstod att han kunde se ända bort till Diktaren i Blå tornet på Drottninggatan när sikten var god. Och att Strindberg brukade blänga tillbaka när han blev störd.

Tures dotter Villemo som levde i Rangströmshuset nästan hundra år har berättat för mig hur hennes pappa bjöd hem sina sångelever och musikvänner för att sitta på

Rangströms veranda och studera hur det "växande slottet" på andra sidan Riddarfjärden bokstavligen steg ur böljorna. Man kan säga att stadshusbygget sakta skred framåt till ackompanjemang av skönsång och nykomponerad musik. Villemo berättar: "Jag minns att pappa och farbror Ragnar Östberg – som var Stadshusets arkitekt – brukade sitta på vår uteveranda och titta på hur byggarbetarna jobbade. De såg ut som små myror. Tornet växte upp som en tulpanros".

Själva tillkomstprocessen tog sin tid. Byggstarten ägde rum 1911. Tolv år senare var kronorna på plats. Invigningen av Stadshuset ägde som sagt rum på midsommaraftonen 1923 under pompa och ståt. Stadens kompositör Ture Rangström hade passande nog fått i uppdrag att skriva invigningsmusiken och själv stå på en hög pult inne på Stadshusets borggård och dirigera festfanfarenerna och skådespelsmusiken. Fjorton musikaliska intermezzon fungerade som sammanhållande grundstenar vid tillkomsten av Mälardrottningens nya boning. Publiken trängdes bland musikanter, dansare och sångsolister. De senare föreställde olika hantverkare och stadshelgon av typen Sankt Erik, Sankt Göran och Sankte Fredman. För det finurliga librettot (texten) stod Tures granne – författaren

På Kuba – där hon verkade som ambassadör – pollineras hibiskus i träden av fåglar som bäst ser rött. I Sverige pollineras blåklint och gullvivor på marken av bin och insekter som lockas av blå och gula färger.

Hennes målningar vill erinra om färgens och formens betydelse för växterna och vår egen överlevnad. Raden av "vita klockor" mot mörk bakgrund låter oss ana en tilltagande svärta. I sin ateljé kan hon skapa nio meter långa målningar och ur dem plocka och skära ut de blommor hon önskar.

Att hennes favorit som barn var *Blomsterfesten i täppan* av Elsa Beskow kommer knappast som en överraskning. Men det är få kvinnor som fått en växt uppkallad efter sig. På östra Kuba upptäcktes nämligen ett nytt släkte som bär namnet *Oldfeltia*. Flickan från Linköping fick detta som tack för sin hjälp till svenska naturforskare.

MARIA WAXEGÅRD

Olle Granath invigde på Slottet.

Karin Oldfelt Hjertzonsson med blåvita lupiner.

Sigfrid Siwertz – som också bodde på Söder.

Jag har bläddrat i Ture Rangströms textexemplar till "Taklagsölet" som det festliga sagospelet döptes till. Handlingen påminner om en fantasirik allegorisk musikal. Eller en dramatiserad byggmanual – om man så vill! Det börjar med att Festmarskalken sätter fart på Ritaren (arkitekten) som skäller på Muraren som hotar Timmermannen som bråkar med Bildhuggaren etc. I slutet dyker det upp ett stim kontaktsökande sjöjungfrur ur Mälaren. De börjar dansa med alla utpumpade stadshusbyggare som piggnar till. Jungfrurna viftar med näckrosor och byggfolket visar upp sina välanvända verktyg.

Häromdagen såg jag av en händelse i en monter på Stockholms stadsmuseum att några av de festligaste fantasikostymerna från Sagospelet 1923 finns bevarade än i våra dagar. Bland annat en oemotståndlig "tegelstenskostym"! Det är bara att tuta och köra och blåsa liv i fantasierna igen! Glad midsommar!

TURE RANGSTRÖM d.y.

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Vi står vid ett vägskil!

Vadstena-Akademien står inför förändring. Nästa sommar blir den sista med vår uppskattade konstnärlige ledare och vd Nils Spangenberg. Efter nästan ett kvartssekel lämnar han då över till en ny kraft.

Vem vet vi inte ännu.

Spännande. Men en sak vet vi. Det är att Vadstena-

Akademien kommer

att fortsätta att "sätta Vadstena på kartan", och skapa synergieffekter för stadens turistnäring och handel – och Musiksverige.

Beskedet i maj om att Vadstena-Akademins samarbetspartner, Vadstena Sång- och Pianoakademi läggs ner, eller om det nu är i malpåse som Folkuniversitetet säger, var chockerande. Det är ett dystert, ofattbart och skandalöst besked som har fått musikvänner att ilska till. Denna plantskola har odlat fram de skönaste blommor i operabatten. Utan den riskerar återväxten att torka ut. Inte mindre än sju stipendiater i fjol hade VaSP att tacka för att de fick möjlighet att stå på sommarens operascen. Beslutet placerar Folkuniversitetet i skamvrån.

Det är viktigt att vi alla engagerar oss och kräver utbildningen tillbaka. Än är kanske hoppet inte är helt ute? Låt oss hoppas att någon annan huvudman än Folkuniversitetet ska ta VaSP under sina vingar. Vi håller tummarna!

För oss i Vänföreningen ligger dock förstås fokus på Vadstena-Akademins fortsatta framgångsrika arbete, som ju låter tala om sig när det gäller såväl "glömda" som de nyskrivna verk VA beställer för uruppföranden. Det är en gärning som fått verk samma i branschen och publiken att höja resultatet till skyarna.

Vi kan nu glädjas åt en sommar med urpremiär på slottet, konserter i Klosterkyrkan och en konsert med sångare från *Andefabriken* och Norrköpingsymfonikerna i augusti, och inte minst blir det en glädje att kunna dela ut Vännernas stipendier till sommarens stjärnor den 7 augusti i Klosterkyrkan för att därefter ses till en måltid som vår ledamot Rune Gyllander bjuder på. Men först stundar årsmötet den 19 juli på Asylen och genrepet på den spännande och fantasieggande operan *Andefabriken*. Väl mött!

ETTAN BRATT
ordförande

Ettan Bratt

FOTO: PRIVAT

Först i rang och bäst i sång

Hon har varit den första kvinnan på många höga poster och leder nu styrelsearbetet för Vadstena-Akademien. Vem är Elisabeth Nilsson? Och hur ser hon på uppgiften? OXÖGAT ger svaren.

Vad innebär det att vara den första kvinnan på ordförandeposten?

– Jag tänker aldrig i de termerna. Jag har ju varit första kvinnan i så många sammanhang, ända sedan jag började på Stålverket i Luleå 1985.

Säkert också femte landshövdingen i Östergötland som ansvarar för stiftelsen. Vilken betydelse har detta?

– Det är positivt med personer som haft en offentlig ställning och som väljer att engagera sig i en kulturverksamhet som denna. Det är bra att kunna samla resurser och energier kring arbetet.

Inte bara bergsingenjör och första kvinnan som chef för produktionen på SSAB. Vad var det som lockade i denna mansdominerade värld?

– För mig fanns inga hinder för vad som var kvinnligt eller manligt när det gäller jobb. Att söka efter malm lät spännande men sedan väcktes mitt intresse att få jobba med stora anläggningar och en fascinerande verksamhet. Jag sökte aldrig jobbet som produktionschef utan blev tillfrågad att ta det.

Att vara första kvinnan som VD på Jernkontoret gav ett epitet. Hur mycket "järnlady" är du?

– Det beror på hur man ser det. Jag är egentligen ganska mjuk som person men kan vara rätt hård i vissa fall. Har man varit chef länge är det viktigt att kunna fatta beslut. Det är ett svaghetstecken att inte kunna besluta om en verksamhet. Men där finns helt klart en "lady" i mig eftersom jag är intresserad av kläder och smycken, och uppskattar det estetiska uttrycket.

Akademien står inför stora utmaningar och omställningar med ett nytt konstnärligt ledarskap. Dessutom fyller man sextio nästa år. Hur ser du på framtiden och vad är viktigast just nu?

– Akademien står stark och har byggt upp ett gott rykte. De föreställningar jag sett håller hög klass och det finns ett stort intresse för akademien från kulturbärare och givare. Det viktigaste just nu är att få en efterträdare till konstnärlige ledaren och vd:n Nils Spangenberg som slutar efter 22 betydelsefulla år, och vi har startat en rekrytering för att hitta rätt person. I slutet av sommaren

Elisabeth Nilsson, styrelseordförande i Vadstena-Akademien.

eller tidig höst beräknar vi att ha landat i ett beslut om vem som tar över nästa sommar. Planeringen för nästa års repertoar är däremot redan i gång.

Vad hoppas du av den nya "operachefen"?

– Svårt att säga, det krävs både en konstnärlig och administrativ förmåga att leda en sådan här organisation och att upprätthålla en god verksamhet, men med en begränsad budget. Beroende på vem som söker kan man kanske hitta andra lösningar. Vi kommer givetvis att diskutera detta med den som utses.

Du är en företagsledare som "tar ton", varifrån kommer ditt intresse för sång?

– Hemifrån – vi musicerade ofta i min familj, min mamma, min syster och jag, som spelade piano. Dessutom sjöng jag i både kyrkokör och kammarkör. Jag gillar allt från hårdrock till opera, från 60-talsbandet Cream till Birgit Nilsson, m fl.

För att citera dina egna ord – vad ligger dig varmast om hjärtat?

– Klassisk musik! En vacker symfoni och det finns många att välja på, körmusik likaså. Alldeles nyligen kom jag att lyssna på en aria ur en inspelning av *Die Frau ohne Schatten* med Birgit Nilsson. Det var helt osannolikt! Vilken gåva hon var till världen.

Och handen på hjärtat – vilken opera har varit den bästa?

– Jag var mycket imponerad och berörd av den senaste *Breaking the Waves*. Men alla jag sett har haft hög kvalitet. Bästa är annars Wagners *Tristan och Isolde* för att inte säga hans sista opera *Parsifal*. Jag trodde aldrig jag skulle uppskatta en opera på över fem timmar. Så gudomligt vackert!

MARIA WAXEGÅRD

SÅNGARE UTAN UTBILDNING

"Sorgligt och ohederligt"

Vadstena står utan sin sång- och pianoakademi. Inga nya studerande tas emot till hösten. Beskedet kom som en chock och upprör Musiksverige.

Så sent som i maj delade Elisabeth Nilsson ut stipendier till sångarna Hilda Johansson och David Berndtsson ur sin stipendiefond.

Nu ges inga möjligheter för sångarna att fortsätta utbildningen i Vadstena. Akademien "pausas" under nästa läsår. Lärare och övrig personal är uppsagda, liksom undervisningslokalerna i Rödtornet. Studerande som redan gjort sina intagningsprov tvingas därmed ändra sina planer.

Beslutet har tagits av Folkuniversitetet som sedan 2017 är huvudman för Vadstena sång- och pianoakademi.

– Det är beklämmande och sorgligt! Folkuniversitetet har i sista minuten berättat att man inte kommer att bedriva någon verksamhet till hösten. Hade man hört av sig i fjol höstas hade det varit möjligt för oss att hitta andra intressenter och i bästa fall finna en kontinuitet i utbildningen, kommenterar Elisabeth Nilsson, ordförande i Vadstena-Akademiens styrelse.

Hon anser att detta omöjliggjort en fungerande lösning där region, kommun och akademi kunnat mötas för att planera framtiden. Men trots detta har vi inte gett upp hoppet att hitta en ny huvudman för nästa år, säger Elisabeth Nilsson.

– Man har inte bäddat för bra lösningar. Vi är väldigt besvikna. Man har också agerat ohederligt mot eleverna som provsjungit i vår. De har lurats att söka utbildningen utan att man berättat att de med 99 procents säkerhet inte kan börja till hösten. Det har varit meningslöst för dem och hindrat dem från att söka andra musikaliska utbildningar.

Vadstena-Akademierna utövar sedan länge en professionell tillsyn av VaSP, men är inte ansvariga för verksamheten.

– Vi kommer inte själva ta huvudmannaskapet för sång- och pianoakademien, det ligger inte i vårt uppdrag. Det är viktigast att operaakademien består och förblir en språngbräda för framtidens mest framgångsrika sångare, säger Elisabeth Nilsson.

Hon betonar att Folkuniversitetets tillvägagångsätt avviker helt från hur den förra huvudmannen för utbildningen agerade.

– När Linköpings stift inte längre ville bedriva musiklinjen på folkhögskolan agerade Svenska kyrkan föredöm-

Sångarna David Berndtsson och Hilda Johansson mottog så sent som i maj stipendier ur Elisabeth Nilssons stipendiefond.

ligt och gav alla intressenter extra tid för att finna en ny huvudman. I stället är det nu brist på rådruum och man lämnar utan att ha gett andra en rimlig chans.

Olof Olsson, chef för Stiftelsen Folkuniversitetet i östra regionen, besvarar kritiken med att ekonomin varit dåligt en längre tid.

– Det har hänt mycket den senaste tiden. Vi gör prognoser fyra gånger om året men det slog till rejält hösten och vintern 2022. Vårt bokslut blev klart i februari och visade då 3 miljoner i underskott för hela Folkuniversitetet. Vi kan inte hantera det stora underskottet och har vidtagit en rad åtgärder, inklusive att pausa utbildningen i Vadstena och därför var vi även tvungna att säga upp personalen. I klartext uppger han att "vi har inga pengar på banken" och att man hoppas på ytterligare finansiärer för att kunna återuppta verksamheten.

Varför låta sångare hoppas när utbildningen läggs ned?

– Vi tar paus och har aldrig pratat om nedläggning. Ingen sångare har blivit lovad en plats eller blivit antagen till utbildningen i höst.

Olof Olsson hävdar att det var i samförstånd med flera inblandade som man lät nya sökande provsjunga i hopp om att hitta en lösning under våren,

MARIA WAXEGÅRD

Det är viktigt att föra det stora arvet av romanssång vidare.

"Jag vill väcka sångarnas nyfikenhet"

Vi har ett extremt stort arv av romanssång och det är viktigt att föra det vidare. Och att väcka sångarnas nyfikenhet.

Det sista är kanske det viktigaste, menar Ingrid Haking Raaby som tillsammans med pianist Carlos Murakami, under en julvecka ska utveckla åtta sångare i romansinterpretation i Vadstena.

Hon har själv satt ihop en hel box med Gunnar de Frumeries repertoar till hans hundraårsdag. Men nämner också Rangström, Stenhammar och de mer okända Henning Mankell, Josef Eriksson, Carin Malmlöf-Forsling och självaste Alice Tegnér.

– Det gäller att väcka sångarnas nyfikenhet på vad som finns, men också vad som händer i pianostämman. Vem är det som leder? Ofta heter det att pianot ska följa sångaren, men så är det inte hos bl a Fauré i hans sång *Clair de lune*.

Interpretation är något helt annat än repetition. Sångaren får tränga ner i många lager av musiken; vilka klanger finns där, vilken musikalisk dialekt?

Alltsedan hon för 34 år var med om att starta sånglinjen på Vadstena folkhögskola har hennes fokus legat på texten i sångerna. Efter 12 år som pedagog vid musikkonservatoriet i Aarhus är hon tillbaka i Sverige och håller masterclasses i bl a interpretation. För henne är musik-kommunikationen oerhört viktig.

Efter att ha varit sekreterare i Vännerna är hon numera ordförande i Musik i Linköping, som bland annat ansvarar för det praktiska vid Östergötlands musikdagar. Från Linköping kommer också pianisten och kyrkomusikern Carlos Murakami, med franska som modersmål.

– Därför kommer vi inte bara att fokusera på nordiska utan även franska romanser, förklarar Ingrid Haking Raaby.

MARIA WAXEGÅRD

Argbiggan bryter mönster

Det kommer slå gnistor om Shakespeare i sommar. Regissören Ronny Danielsson gör en "könsmix" för att bryta invanda mönster.

Han är anlitad för att sätta upp den populära komedin *Argbiggan* som skrevs i en tid då könsrollerna var annorlunda än idag.

– Efter me too känns vissa repliker gamla och unkna. På Shakespeares tid var det bara män som fick spela teater och det har jag inspirerats av. Vi låter vissa mansroller spelas av kvinnor och vissa kvinnor spelas av män.

Titeln (i original *The taming of a shrew*) har förkortats och hänvisar till att en man försöker tämja en kvinna.

Ronny Danielsson förklarar att Shakespeare är en av hans husgudar. – Hans drastiska innehåll och blankversen gör språket musikaliskt och inspirerande att arbeta med.

– Publikifforna i fjol var de bästa sedan 2006 och visade att vi både klarat flytten till fabriken och pandemin, förklarar konstnärlige ledaren Pontus Plaenge. Därför har vi för första gången anlitat en extern regissör för att bryta våra invanda mönster.

MARIA WAXEGÅRD

Så fixar du rösten i klimakteriet!

Slutsjungen? Då kan det räcka med östrogen under några dagar! Den upptäckten gjorde sångerskan Ann-Marie Backlund. Vid 48 års ålder upptäckte hon att hon inte längre kunde nå höga C. Efter en snabbkur med könshormonet östrogen återfick hon sin förmåga.

Att sångerskors röster förändras i klimakteriet är normalt men omgärdas av skam. Tystnadskulturen håller äldre kvinnor tillbaka. Det är dags att börja prata om problemen, menar Backlund.

Vid Lunds universitet pågår ett forskningsprojekt om vad som händer med den åldrande professionella sångrösten. Rösläkaren Pontus Wiegert förklarar i kulturradiion att det blir lättare att söka hjälp om man vet vad som händer i vissa åldrar. Men röstproblem är väldigt känsligt och arbetsgivaren bör ha en tydlig plan för detta. Eftersom de flesta sångerskor bedöms på vad de sjöng senast blir det lätt att avfärda dem som slutsjungna.

The Met drar ner

Efter pandemin är The Metropolitan Opera i djup ekonomisk kris. Antalet föreställningar dras ned med tio procent under 2023. I stället för klassiska operor ska det ansedda operahuset satsa mer på nutida och nyskrivna operor. För att rädda världens mest berömda operascen tas också 300 milj kr ur donationer vilket ses som en sista utväg.

Hertigen i Rigoletto blev hans paradroll.

Caruso på museum

Det har gått 150 år sedan han föddes – i juli får Enrico Caruso ett eget museum i hemstaden Neapel. Denne stjärntenor blev också en av skivindustrins första artister kring förra sekelskiftet med en rad inkomstbringande inspelningar. I en del av det kungliga slottet i Neapel kan man ta del av arbetarsonen Enricos kometkarriär från La Scala i Milano till The Metropolitan i New York. Den sköna, rena och lätta tonen i hans röst fick bland andra tonsättare som Puccini att utbrista: "Vem har sänt dig till mig? Gud?". Lyssna på originalinspelning på Youtube.

Kö till genrep

Många Vänner vill se genrepet av sommarens opera *Andefabriken* onsdagen den 19 juli kl 18.30. Det är nu kö till de femtio reserverade platserna på Vadstena slott. Däremot finns det ännu möjlighet att delta i årsmötet på Asylen kl 16 som föregår genrepet. Då serveras te och smörgås till självkostnadspriset 150 kr. Anmälan sker till klubbmästaren Jan Johansson, 0706 85 3003, jannemobel@telia.com.

Vänner som önskar delta i festligheterna på Vändagen måndagen 7 augusti kl 13 och bjudas på en efterföljande måltid på restaurang Wasa kan även anmäla detta till klubbmästaren. Antalet platser på restaurangen är begränsat till femtio.

Vinet blev hans död. Ludvig van Beethovens hårsvall har avslöjat sanningen.

Inte bara döv ...

Nu är det bevisat – Beethoven dog av skrumplever. Saken uppdagades nyligen när forskarna undersökte några hårstrån av tonsättarens yviga hårsvall.

Beethoven var inte bara döv – enligt DNA-tester berodde dövheten på blyförgiftning. Förmodligen orsakat av vinet han drack. Han förlorade hörseln redan som ung, vilket inte hindrade honom att slutföra en nionde symfoni och operan *Fidelio*. Dessa är några av hans mest hyllade mästerverk bland över sjuhundra tonsättningar.

Beethoven drack enligt uppgift tre buteljer vin varje dag och när hans förläggare uppvaktade honom med ett dussin buteljer låg han på sin dödsbädd. Hans sista ord lär därför ha varit "Schade, schade, zu spät!"

Körsång inget för pojkar

Allt färre pojkar sjunger i kör. Många faller bort redan i mellanstadiet. Ibland är det omöjligt att rekrytera tenorer och basar. Både inom Sveriges körförbund och Svenska kyrkans gosskörsförening är man djupt oroade och menar att det finns en norm om att sjunga i kör inte är manligt. På sikt får det stora konsekvenser inte bara för pojkarna utan för att musiken fortsatt ska klinga. Framtiden för svenskt körliv är hotad, rapporterar kulturradion.

Kalendarium sommaren 2023

VADSTENA-AKADEMIEN

www.vadstena-akademien.org

Andefabriken

Urpremiär av nyskriven opera av David Nelson. Libretto: Tuvalisa Rangström och Magnus Lindman. Regissör: Nils Spangenberg, musikalisk ledare Joachim Gustafsson, scenografi/ljusdesigner Bengt Gomér, kostym Nina Sandström, mask Ann-Charlotte Reinhold, musikalisk instudering Stefan Lindgren, Ludvig Nilsson, Olga Tomilina.

Sångare: Ingrid Tobiasson (mezzosopran), Minna Tägil (sopran), Rebecka Wallroth (sopran), Amie Foon (mezzosopran), David Risberg (baryton), Clifford Lewis (tenor), Mattias Gunnari (tenor), Gustav Johansson (bas).

Offentligt genrep onsdagen 19 juli, premiär lördagen 21 juli kl 18.30 på Vadstena slott. Spelas 24, 25, 28, 30, 31 juli, samt 3, 4, 6 (obs kl 15), 8, 9 augusti (obs kl 15). Vännerna har rabatterat pris (450 kr) till föreställningarna 24 och 25 juli. Bokas med koden **Vänner2023** via hemsidan www.vadstena-akademien.org/biljetter

KONSERTER

1 augusti kl 20 Vadstena Klosterkyrka Fri entré

31 augusti kl 19 De Geerhallen, Norrköping, med Norrköpings Symfoniorkester

SHAKESPEAREFABRIKEN

www.shakespearefabriken.se

Argbiggan

Komedi av William Shakespeare. Regi: Ronny Danielsson. Skådespelare: Pontus Plaenge, Per-Johan Persson, Inga Onn, Magdi Saleh, Nina Dahn, Björn Wahlberg, Susanne Gunnarsen, Björn Asp-Lundqvist. Premiär lördagen 1 juli och spelas fram till lördagen 5 augusti. För senaste information se hemsidan.

OXÖGA "Oxöga, oval åskådarpöppning i sluten teaterloge, efter det motsvarande fr. *oeil de boeuf*, vilken beteckning gives runda fönsteröppningar i allm." [Svensk Uppslagsbok, 1934 års upplaga.] Oxögat ger möjlighet att observera utan att bli observerad och har fått ge namn åt medlemsbladet.

Vilken tillgång!

Nyligen fick jag en flashback till min ungdom då jag lyssnade mycket på Erik Satie. Jag letade fram min gamla vinylskiva och fram kom många nostalgiska minnen. Konserten jag lyssnat till började nämligen med Gnossiene No.1. Det var Vadstena Sång och Pianoakademi som framträdde på Vadstena gamla teater med *Liebe, L' amour och Amor*. Vilka talanger! Vilken tillgång! Inte bara för Vadstena-Akademien utan för alla oss Vänner. Kärleken är ömsesidig och visar hur viktigt det är att stödja god musik. Det bidrar våra sponsorer till i hög grad. Genom sitt stöd gör **Strandbergs Mode, Vadstena Sparbank, Ala-tryck, Vadstena Buss** och **Blomsterglädje** i Motala en värdefull insats. Stort tack! Vi hälsar givetvis nya sponsorer välkomna. Kontakta gärna undertecknad.

JAN JOHANSSON

VADSTENA-AKADEMIENS VÄNFÖRENINGIS STYRELSE 2022-2023

ORDFÖRANDE: **Ettan Bratt**, Lidingö, 070-745 38 99, ettan@ettanbratt.se

SEKRETERARE: **Millan Bäckström**, Vadstena, 0768 -31 06 94, millan317@hotmail.com

KASSÖR: **Judit Wassrin**, Norrköping, 0762 -34 56 79, juditwassrin@gmail.com

MEDLEMSANSVARIG: **Bengt Horn**, Motala, 0706-77 71 93, bengt.horn@boremail.com

KLUBBMÄSTARE: **Jan Johansson**, Vadstena, 0706-85 30 03, jannemobel@telia.com

PUBLIKANSVARIG: **Viveca Sørensen**, Vadstena, 0739-38 01 04, vivecaoos@outlook.com

AMBASSADÖR: **Loa Falkman**, Stocksund, 0708-55 04 23, rosy.falkman@gmail.com

LEDAMOT: **Ture Rangström**, Stockholm och Gryts skärgård, 0705-36 82 09, rangstromture@gmail.com

LEDAMOT: **Rune Gyllander**, Stockholm, 0703- 59 20 60, runegylander@gmail.com

REDAKTÖR för Oxögat: **Maria Waxegård**, Norrköping, 0768-40 81 81, maria.waxegard@telia.com

VALBEREDNING:
Karin Westberg (smk), **Ingrid Haking Raaby**,
Helena Agnemar